

สภาพพื้นที่ฐานทางเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมของชุมชน

๑. ข้อมูลด้านกายภาพ

๑. ประวัติความเป็นมาของตำบลจี่งาม

เมื่อประมาณ ๔๐๐ ปี ที่ผ่านมามีหรือในสมัยอยุธยาเมื่อพม่ายกทัพมาตีเมืองพิษณุโลก แต่ไม่สำเร็จจึงขึ้นมาตีเมืองพิษยแต่ก็พ่ายแพ้แก่พระยาพิษยจึงเลื่อนทัพมาตีเมืองพระฝาง และยึดเมืองพระฝางได้สำเร็จและมาตั้งบ้านจี่งาม เป็นเมืองหน้าด่าน ซึ่งในบริเวณนั้นคือวัดจี่งามล่างในปัจจุบันในระหว่างที่กองทัพพม่ามาตั้งทัพอยู่ที่บ้านจี่งาม (ในปัจจุบัน) นายทัพของพม่าได้นำลูกสาวมาด้วย พวกทหารพม่าเหล่านั้นเรียกว่า “เงี้ยว” (ซึ่งเป็นชนเผ่าหนึ่งในพม่า) ชาวบ้านจึงพากันเรียกหมู่บ้านแห่งนี้ว่า “เงี้ยวจี่งาม” เมื่อเรียกกันมานานๆ เข้าก็เรียกเพี้ยนเป็น “จี่งาม” ในปัจจุบัน ในหมู่บ้านนั้นนอกจากชนชาติพม่าแล้วยังมีชนชาติเวียงจันทร์ซึ่งมีหลักฐานอีกว่าตั้งถิ่นฐานอยู่ในบ้านปากฝางปัจจุบัน ส่วนลาวเวียงจันทร์ ก็ตั้งถิ่นฐานอยู่ในหมู่บ้านจี่งามปัจจุบัน เช่นเดียวกัน

มีที่ตั้งอยู่ห่างจากอำเภอเมืองอุดรดิตถ์ ถึง ตำบลจี่งาม มีระยะทาง ๙ กิโลเมตร และมีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ ๕๙ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๓๖,๘๗๕ ไร่

สภาพทางภูมิศาสตร์

ลักษณะภูมิประเทศของ เทศบาลตำบลจี่งาม เป็นพื้นที่ราบ และลูกคลื่นลอนตื้น ลอนลึก และเป็นพื้นที่ราบสูง แต่ปัจจุบันได้กลายเป็นสภาพพื้นที่ราบมากกว่า ๘๐% ของพื้นที่เนื่องจากเกษตรกรได้แปลงเป็นพื้นที่ทางการเกษตร เช่น ทำนา ทำไร่ ทำสวน ลักษณะภูมิประเทศของตำบลจี่งามสามารถแบ่งได้เป็น ๓ ลักษณะ คือ

๑. ลักษณะพื้นที่ราบน้ำท่วมไม่ถึง ซึ่งเป็นพื้นที่ประมาณ ๘๐% และใช้ประโยชน์ในการทำนาปลูกพืชไร่และเกษตรกรรมอื่นๆ

๒. ลักษณะพื้นที่ราบริมฝั่งแม่น้ำ จะอยู่ทางทิศตะวันตกของแม่น้ำน่านที่ไหลผ่านส่วนใหญ่ทำใช้ประโยชน์ในการเกษตร พืชผัก ข้าวโพดและสวนผลไม้

๓. ลักษณะพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดหรือพื้นที่เนินเขา พื้นที่ลักษณะนี้จะอยู่ทางทิศตะวันตกของตำบล มีการใช้ประโยชน์ในการปลูกพืชไร่

ตำบลจี่งาม มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ ๕๙ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๓๖,๘๗๕ ไร่ มีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ดังต่อไปนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลขุนฝาง
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลคิ่งตะเกา
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลผาจุ
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลท่าเสา และตำบลน้ำริด

การปกครอง

การปกครอง ตำบลจี่งาม แบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๑๖ หมู่บ้าน แยกเป็น

หมู่ที่ ๑	บ้านวังสีสุบ
หมู่ที่ ๒	บ้านวังสีสุบ
หมู่ที่ ๓	บ้านไร่กล้วย
หมู่ที่ ๔	บ้านจี่งาม
หมู่ที่ ๕	บ้านจี่งาม
หมู่ที่ ๖	บ้านวังซอน
หมู่ที่ ๗	บ้านวังซอน
หมู่ที่ ๘	บ้านปากฝาง

หมู่ที่ ๙ บ้านปากฝาง
หมู่ที่ ๑๐ บ้านปากฝาง
หมู่ที่ ๑๑ บ้านน้ำไผ่
หมู่ที่ ๑๒ บ้านปากฝาง
หมู่ที่ ๑๓ บ้านไร่กล้วยเหนือ
หมู่ที่ ๑๔ บ้านปากฝาง
หมู่ที่ ๑๕ บ้านจิ้งจาม
หมู่ที่ ๑๖ บ้านวังสีสุบ

แยกตามหมู่บ้านดังนี้

หมู่	หมู่บ้าน	จำนวนประชากร			จำนวน หลังคาเรือน	ครัวเรือน เกษตรกร	ร้อยละ
		ชาย	หญิง	รวมทั้งสิ้น			
๑	บ้านวังสีสุบ	๖๖๔	๗๖๐	๑๔๒๔	๙๔๐	๔๕	๔.๘๕
๒	บ้านวังสีสุบ	๒๗๖	๒๙๙	๕๗๕	๒๖๓	๕๙	๒๒.๘๗
๓	บ้านไร่กล้วย	๒๗๙	๒๔๖	๕๒๕	๒๓๖	๔๒	๑๗.๙๕
๔	บ้านจิ้งจาม	๓๐๒	๓๒๐	๖๒๒	๒๒๗	๓๐	๑๓.๒๒
๕	บ้านจิ้งจาม	๑๕๗	๑๗๔	๓๓๑	๑๑๔	๒๓	๒๐.๑๘
๖	บ้านวังขอน	๔๒๐	๔๖๓	๘๘๓	๓๓๘	๗๘	๒๓.๐๘
๗	บ้านวังขอน	๓๑๐	๓๑๖	๖๒๖	๒๓๓	๗๕	๓๒.๗๕
๘	บ้านปากฝาง	๒๘๑	๓๒๑	๖๐๒	๒๔๔	๓๖	๑๔.๗๕
๙	บ้านปากฝาง	๑๗๙	๒๑๙	๓๙๘	๑๔๕	๒๕	๑๗.๓๖
๑๐	บ้านปากฝาง	๙๙	๙๕	๑๙๔	๑๐๒	๑๔	๑๓.๗๓
๑๑	บ้านน้ำไผ่	๒๖๔	๒๕๑	๕๑๕	๑๗๑	๕๙	๓๔.๕
๑๒	บ้านปากฝาง	๒๒๓	๒๗๒	๔๙๕	๑๘๔	๓๒	๑๗.๓๙
๑๓	บ้านไร่กล้วยเหนือ	๒๓๓	๒๔๗	๔๘๐	๑๖๔	๔๔	๒๖.๙๙
๑๔	บ้านปากฝาง	๑๖๑	๑๕๖	๓๑๗	๙๔	๒๙	๓๐.๒๑
๑๕	บ้านจิ้งจาม	๑๗๓	๒๘๔	๔๕๗	๑๗๐	๕๕	๓๒.๗๔
๑๖	บ้านวังสีสุบ	๒๔๖	๒๖๒	๕๐๘	๑๗๓	๖๐	๓๕.๒๙
รวม		๔,๓๖๗	๔,๖๘๕	๙,๐๕๒	๓,๘๐๑	๗๐๖	๑๘.๗๓

ข้อมูล : จากสำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง การตรวจสอบบ้านจากทะเบียนบ้าน
ที่ว่าการอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ณ เดือน มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๗

สภาพทางเศรษฐกิจ

อาชีพ

- ราษฎรประกอบอาชีพการเกษตร	ประมาณ	๑๑.๙๔ %
- ข้าราชการ/ เจ้าหน้าที่ของรัฐ	ประมาณ	๗.๐๕ %
- พนักงานรัฐวิสาหกิจ/ พนักงานบริษัท	ประมาณ	๑.๓๓ %
- รับจ้างทั่วไป	ประมาณ	๓๔.๖๘ %
- ค้าขาย/ ธุรกิจส่วนตัว	ประมาณ	๑๐.๕ %
- ไม่มีงานทำและกำลังเรียน เด็ก และผู้สูงอายุ	ประมาณ	๓๒.๓๕ %

- อื่นๆ	ประมาณ	๒.๑๓ %
<u>หน่วยธุรกิจในเขตตำบลจี้วาม</u>		
* ปิมน้ำมัน	๕ แห่ง	
- หจก.พระแท่นการปิโตรเลียม		ตั้งอยู่หมู่ที่ ๘ บ้านวังขอน
- บริษัทปิโตรเลียม ไทยคอเปอร์ชั่น		ตั้งอยู่หมู่ที่ ๒ บ้านวังสีสุบ
- หจก.บรมอาสาสมัครค้าไม้		ตั้งอยู่หมู่ที่ ๑ บ้านวังสีสุบ
- องค์การค้า สกสค.		ตั้งอยู่หมู่ที่ ๑ บ้านวังสีสุบ
- บริษัท เวียงออยส์ จำกัด		ตั้งอยู่หมู่ที่ ๑ บ้านวังสีสุบ
* ปิมน้ำแกว	๒ แห่ง	
- บริษัท วิเคร์อุดรดิตรัล จำกัด (LPG)		ตั้งอยู่หมู่ที่ ๑ บ้านวังสีสุบ
- บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) (NGV)		ตั้งอยู่หมู่ที่ ๑ บ้านวังสีสุบ
* โรงสี	๘ แห่ง	(ข้อมูลการจัดเก็บภาษีประจำปี)
* ร้านค้าปลีก	๖๙ แห่ง	(ข้อมูลการจัดเก็บภาษีประจำปี)
* ร้านอาหาร	๓๒ แห่ง	(ข้อมูลการจัดเก็บภาษีประจำปี)
* โรงงานอุตสาหกรรม	๒ แห่ง	
- บริษัท ส.อรุณคอนกรีต จำกัด		ตั้งอยู่หมู่ที่ ๑ บ้านวังสีสุบ
- บริษัท หล่อวัฒนา จำกัด		ตั้งอยู่หมู่ที่ ๔ บ้านจี้วาม

แหล่งท่องเที่ยว

ตำบลจี้วาม มีสถานที่ท่องเที่ยวคือ อ่างเก็บน้ำ “ห้วยเตือโหวก” ซึ่งเป็นสถานที่ท่องเที่ยวตั้งอยู่หมู่ที่ ๑๑ บ้านไผ่น้ำ

สภาพสังคม เศรษฐกิจและโครงสร้างพื้นฐาน

สภาพสังคม เศรษฐกิจและโครงสร้างพื้นฐาน ได้จากการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ เอกสารและรายงาน จากองค์การบริหารส่วนตำบล ได้ผลการศึกษา ดังนี้

สภาพทางสังคม

การศึกษา

โรงเรียนระดับประถมศึกษา จำนวน ๕ แห่ง ได้แก่

๑. โรงเรียนวัดศรีธาราม
๒. โรงเรียนบ้านจี้วาม
๓. โรงเรียนชุมชนเมืองปากฝาง
๔. โรงเรียนบ้านน้ำไผ่
๕. โรงเรียนมิตรภาพที่ ๓๙

ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน จำนวน ๑๓ แห่ง

สถาบันและองค์กรทางศาสนา

๑. วัดศรีธาราม	ตั้งอยู่หมู่ที่ ๑	บ้านวังสีสุบ
๒. วัดใหม่ช่องลม	ตั้งอยู่หมู่ที่ ๓	บ้านวังสีสุบ
๓. วัดเขาแก้ว	ตั้งอยู่หมู่ที่ ๔	บ้านจี้วาม
๔. วัดจี้วาม	ตั้งอยู่หมู่ที่ ๕	บ้านจี้วาม
๕. วัดวังขอน	ตั้งอยู่หมู่ที่ ๗	บ้านวังขอน
๖. วัดปากฝาง	ตั้งอยู่หมู่ที่ ๙	บ้านปากฝาง

๗. เขตพุทธาวาสวัดดอยแก้ว ตั้งอยู่หมู่ที่ ๑๕ บ้านจี้วาม
 ๘. ที่พักริมวัดเวฬุวรรณาวารี ตั้งอยู่หมู่ที่ ๑๑ บ้านน้ำไผ่
 ๙. คริสตจักรร่มเกล้าอุดรดิตถ์ ตั้งอยู่หมู่ที่ ๑ บ้านวังสีสุบ
 ๑๐. คริสตจักรคริสเตียนไทยน้ำไผ่ ตั้งอยู่หมู่ที่ ๑๑ บ้านน้ำไผ่

การสาธารณสุข

ตำบลจี้วาม มีสถานอนามัยประจำตำบล/ หมู่บ้าน ที่สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ๒ แห่ง ได้แก่

๑. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เฉลิมพระเกียรติ ๖๐ พรรชนามินทราชนิ จี้วาม ตั้งอยู่หมู่ที่ ๘

๒. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านวังสีสุบ ตั้งอยู่หมู่ที่ ๒

ส่วนราชการในตำบลจี้วาม

๑. โครงการชลประทานอุดรดิตถ์ กรมชลประทาน
๒. โครงการก่อสร้างทางหลวงหมายเลข ๑๑
๓. ศูนย์สร้างทางตาก กรมทางหลวง
๔. แขวงทางหลวงอุดรดิตถ์ที่ ๒
๕. ที่ทำการเทศบาลตำบลจี้วาม
๖. สภาวัฒนธรรมตำบลจี้วาม

๒. ลักษณะภูมิประเทศ

เป็นพื้นที่ราบและลูกคลื่นลอนตื้น ลอนลึกและเป็นที่ยราบสูง แต่ปัจจุบันได้กลายเป็นสภาพพื้นที่มากกว่า ๘๐ เปอร์เซ็นต์ของพื้นที่ เนื่องจากเกษตรกรได้จัดทำเป็นพื้นที่ทางการเกษตร เช่น ทำนา ทำไร่

๓. จำนวนพื้นที่

ตำบลจี้วามมีเนื้อที่ทั้งหมด ๑๗,๓๑๕.๗๔ ไร่ แบ่งตามสภาพการใช้งานคือ

พื้นที่ป่าและภูเขา	๑,๔๗๗.๒๔ ไร่	หรือ	๘.๕๓ %
พื้นที่ทำการเกษตร	๑๒,๓๓๖.๓๒ ไร่	หรือ	๗๑.๒๔ %
ที่สาธารณประโยชน์	๕๒๘.๕๔ ไร่	หรือ	๓.๐๕ %
ที่อยู่อาศัย	๒,๘๘๔.๖๑ ไร่	หรือ	๑๖.๖๕ %

๔. สภาพภูมิอากาศ

สภาพภูมิอากาศแบบมรสุม มี ๓ ฤดู คือ

ฤดูร้อน	เริ่มตั้งแต่เดือน มีนาคม ถึงเดือน มิถุนายน มีสภาพอากาศร้อนอบอ้าว อุณหภูมิ โดยเฉลี่ยประมาณ ๔๐ องศาเซลเซียส
ฤดูฝน	เริ่มตั้งแต่เดือน กรกฎาคม ถึงเดือน ตุลาคม มีฝนตกชุกหนาแน่น ปริมาณน้ำฝนโดยเฉลี่ยประมาณ ๑,๒๐๐ มิลลิเมตร
ฤดูหนาว	เริ่มตั้งแต่เดือน พฤศจิกายน ถึงเดือน กุมภาพันธ์ มีสภาพอากาศหนาว ถึง หนาวจัด อุณหภูมิโดยเฉลี่ยอยู่ระหว่าง ๑๖ องศาเซลเซียส และลดต่ำจนถึง ๖ องศาเซลเซียส

๕. สภาพแหล่งน้ำและปริมาณน้ำฝน

มีแม่น้ำน่าน เป็นแม่น้ำสายหลัก ไหลผ่านตอนใต้ของตำบล ใช้ประโยชน์จากคลองส่งน้ำ ๑๓ หมู่บ้าน มีสถานีสบน้ำด้วยพลังไฟฟ้า จำนวน ๔ แห่ง

- สถานีสูบน้ำบ้านไร่กล้วย ตั้งอยู่หมู่ ๓ พื้นที่รับน้ำ ๑๒๐๐ ไร่ ในหมู่ ๒, ๑๖, ๓, ๑๓, ๑๕

- สถานีสูบน้ำบ้านจิวงาม ตั้งอยู่หมู่ ๕ พื้นที่รับน้ำ ๕๘๐ ไร่ ในหมู่ ๔, ๕
- สถานีสูบน้ำบ้านวังขอนเหนือ ตั้งอยู่หมู่ ๖ พื้นที่รับน้ำ ๑๑๐๐ ไร่ ในหมู่ ๖, ๗
- สถานีสูบน้ำบ้านวังขอนใต้ ตั้งอยู่หมู่ ๑๔ ต.ผาจุก พื้นที่รับน้ำ ๑๒๐๐ ไร่ ในหมู่ ๘, ๙, ๑๐, ๑๒, ๑๔ มีอ่างเก็บน้ำเพื่อการเกษตรกรรม

๖. การคมนาคม

การคมนาคมของตำบลจิวงาม มีการคมนาคมทางบกเป็นหลัก โดยมีทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑๑๐๖, ๑๐๔๕ เป็นถนนสายหลักในการคมนาคมติดต่อ

การคมนาคมติดต่อกับอำเภอใกล้เคียง สามารถใช้ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑๐๔๕ ซึ่งเชื่อมกับอำเภอลำทะเมนชัย และทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑๑๐๖ เชื่อมกับตำบลผาจุก

๗. ข้อมูลกลุ่มชุดดิน ความเหมาะสมและคุณภาพของดิน

๑. ทรัพยากรที่ดินและสภาพการใช้ที่ดิน

ทรัพยากรที่ดิน

จากการสำรวจดินในระดับค่อนข้างละเอียด ที่ระดับมาตราส่วน ๑:๒๕,๐๐๐ สรุปพอสังเขปได้ดังต่อไปนี้ (รายละเอียดลักษณะและสมบัติดิน ตารางที่ ๓-๑ และรูปที่ ๓-๑)

ดินในกลุ่มการระบายน้ำค่อนข้างเลวถึงเลวมีความเหมาะสมในการทำนาประกอบด้วย

๑. กลุ่มชุดดินที่ ๕ เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากวัสดุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำนํ้า พบในบริเวณที่ราบตะกอนน้ำพา มีสภาพพื้นที่เป็นที่ราบเรียบ มีน้ำแช่ขังในช่วงฤดูฝน เป็นดินลึกที่มีการระบายน้ำเลวหรือค่อนข้างเลว มีเนื้อดินเป็นพวกดินเหนียว เนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวหรือดินเหนียว สีเทาแก่ ดินล่างเป็นดินเหนียวสีน้ำตาลอ่อน หรือสีเทา มีจุดประสีน้ำตาล สีเหลือง หรือสีแดงตลอดชั้นดิน มักพบก้อนสารเคมีสะสมพวกเหล็กและแมงกานีส ปะปนอยู่ และในชั้นดินล่างลึกๆ อาจพบก้อนปูน ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติค่อนข้างต่ำถึงปานกลาง ประกอบด้วยหน่วยที่ดิน Ph-A มีเนื้อที่ ๘๕๗ ไร่ หรือร้อยละ ๒.๖๙ ของเนื้อที่ตำบล

๒. กลุ่มชุดดินที่ ๖ เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากวัสดุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำนํ้า พบในบริเวณที่ราบตะกอนน้ำพา มีสภาพพื้นที่เป็นที่ราบเรียบหรือค่อนข้างราบเรียบ มีน้ำแช่ขังในช่วงฤดูฝน เป็นดินลึกที่มีการระบายน้ำเลวหรือค่อนข้างเลว เนื้อดินเป็นพวกดินเหนียว มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวหรือดินเหนียว สีเทาแก่ ดินล่างเป็นดินเหนียวสีน้ำตาลอ่อน หรือสีเทา มีจุดประสีน้ำตาล สีเหลือง หรือสีแดงตลอดชั้นดิน บางแห่งมีศิลาแลงอ่อนหรือก้อนสารเคมีสะสมพวกเหล็กแมงกานีสปะปนอยู่ด้วย ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำหรือค่อนข้างต่ำ ประกอบด้วยหน่วยที่ดิน Cr-A มีเนื้อที่ ๑,๒๙๙ ไร่ หรือร้อยละ ๔.๐๘ ของเนื้อที่ตำบล

๓. กลุ่มชุดดินที่ ๗ กลุ่มชุดดินที่เกิดจากวัสดุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำนํ้า พบในบริเวณที่ราบตะกอนน้ำพา มีสภาพพื้นที่เป็นที่ราบเรียบหรือค่อนข้างราบเรียบ มีน้ำแช่ขังในช่วงฤดูฝน เป็นดินลึกที่มีการระบายน้ำเลวหรือค่อนข้างเลว เนื้อดินเป็นพวกดินเหนียว มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวหรือดินเหนียวสีเทาแก่ ดินล่างเป็นดินเหนียวสีน้ำตาลอ่อน สีเทาหรือสีน้ำตาลปนเทา พบจุดประสีน้ำตาล สีเหลืองหรือสีแดงปะปนตลอดชั้นดิน ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติปานกลาง ประกอบด้วยหน่วยที่ดิน Utt-A มีเนื้อที่ ๑,๕๔๒ ไร่ หรือร้อยละ ๔.๘๔ ของเนื้อที่ตำบล

๔. กลุ่มชุดดินที่ ๑๕ เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากวัสดุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำนํ้า พบบริเวณที่ราบตะกอนน้ำพา มีสภาพพื้นที่เป็นที่ราบเรียบหรือค่อนข้างราบเรียบ มีน้ำแช่ขังในช่วงฤดูฝน เป็นดินลึกมากที่มีการระบายน้ำค่อนข้างเลวหรือเลว เนื้อดินเป็นพวกดินร่วนเหนียวหรือดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง ดินบนมีสีน้ำตาลปนเทา ดินล่างสีน้ำตาลหรือสีเทาน้ำตาลปนเทา พบจุดประสีเหลืองหรือสีน้ำตาลปนเหลืองตลอดชั้นดิน ในดินชั้นล่างมักพบก้อนสารเคมีสะสมพวกเหล็ก และแมงกานีส ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำถึงปานกลาง ประกอบด้วยหน่วยที่ดิน Ms-A มีเนื้อที่ ๒,๒๐๘ ไร่ หรือร้อยละ ๖.๙๓ ของเนื้อที่ตำบล

๕. กลุ่มชุดดินที่ ๑๖ เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากวัตถุดิบกำเนิดดินพวกตะกอนลำนํ้า พบบริเวณที่ราบตะกอนลำนํ้าพามีสภาพพื้นที่เป็นที่ราบเรียบหรือค่อนข้างราบเรียบ มีน้ำแช่ขังในช่วงฤดูฝน เป็นดินลึกที่มีการระบายน้ำค่อนข้างเร็วหรือเร็ว เนื้อดินเป็นพวกดินร่วน ดินร่วนเหนียว ดินร่วนปนทรายแป้งหรือดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง ดินมีสีน้ำตาลอ่อน หรือสีน้ำตาลปนเทา และมีจุดประกายสีน้ำตาลเข้ม สีเหลือง หรือสีแดงในดินชั้นล่าง ในบางพื้นที่อาจพบก้อนสารเคมีสะสมพวกเหล็ก และแมงกานีสปะปน ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำถึงค่อนข้างต่ำ ประกอบด้วยหน่วยที่ดิน Lp-A มีเนื้อที่ ๒,๓๕๐ ไร่ หรือร้อยละ ๗.๓๘ ของเนื้อที่ตำบล

๖. กลุ่มชุดดินที่ ๒๒ เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากวัตถุดิบกำเนิดดินพวกตะกอนลำนํ้า หรือจากการสลายตัวผุพังอยู่กับที่ หรือจากการสลายตัวผุพังแล้วถูกเคลื่อนย้ายมาทับถมของวัสดุเนื้อหยาบ พบในบริเวณที่ราบเรียบหรือค่อนข้างราบเรียบ ส่วนใหญ่น้ำแช่ขังในช่วงฤดูฝน มีสภาพพื้นที่ราบเรียบหรือค่อนข้างราบเรียบ มีน้ำแช่ขังในช่วงฤดูฝน เป็นดินลึกที่มีการระบายน้ำค่อนข้างเร็ว เนื้อดินเป็นพวกดินร่วนหยาบ โดยมีเนื้อดินบนเป็นพวกดินร่วนปนทรายหรือดินทรายปนดินร่วน ดินล่างเป็นดินร่วนปนทราย สีพื้นเป็นสีเทาหรือสีน้ำตาลปนเทา มีจุดประกายสีน้ำตาลปนเหลืองหรือสีเหลืองปนน้ำตาล และอาจพบมีสีคลาแลงอ่อนในดินชั้นล่าง ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ ประกอบด้วยหน่วยที่ดิน Sai-A มีเนื้อที่ ๒๘๔ ไร่ หรือร้อยละ ๐.๘๙ ของเนื้อที่ตำบล

ดินในที่ดอนการระบายน้ำดีปานกลางถึงดี มีความเหมาะสมในการปลูกพืชไร่ ไม้ผล ไม้ยืนต้น
ประกอบด้วย

๑. กลุ่มชุดดินที่ ๓๓ เป็นกลุ่มชุดดินที่มีวัตถุดิบกำเนิดดินเป็นพวกตะกอนลำนํ้า พบบนสันดินริมน้ำเก่า เนินตะกอนรูปพัด หรือที่ราบตะกอนลำนํ้าพามีสภาพพื้นที่ดอนที่มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงเป็นลูกคลื่นลอนลาด เป็นดินลึกมาก การระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง เนื้อดินเป็นพวกดินทรายแป้งหรือดินร่วนละเอียด สีดินเป็นสีน้ำตาล หรือสีน้ำตาลปนแดง บางแห่งในดินล่าง ลึกๆ มีจุดประกายสีเทาและสีน้ำตาล อาจมีแร่ไมกาหรือก้อนปูนปะปนอยู่ด้วย มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติปานกลาง ประกอบด้วยหน่วยที่ดิน Kp-A และ Tph-A มีเนื้อที่ ๑๖๕ ไร่ หรือร้อยละ ๐.๕๒ ของเนื้อที่ตำบล

๒. กลุ่มชุดดินที่ ๓๘ กลุ่มชุดดินที่มีวัตถุดิบกำเนิดดินเป็นพวกตะกอนลำนํ้า ที่มีลักษณะการทับถมเป็นชั้นๆของตะกอนลำนํ้าในแต่ละช่วงเวลา พบบนสันดินริมน้ำ หรือที่ราบตะกอนลำนํ้าพามีพื้นที่ดอน ที่มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบ เป็นดินลึก มีการระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง เนื้อดินเป็นพวกดินร่วนหรือดินร่วนหยาบ สีดินเป็นสีน้ำตาลอ่อน อาจพบจุดประกายสีเทาและสีน้ำตาลในชั้นดินล่าง ในบางบริเวณมีแร่ไมกาหรือก้อนปูนปะปนอยู่ด้วย ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติปานกลาง ประกอบด้วยหน่วยที่ดิน Tm-A มีเนื้อที่ ๕๓ ไร่ หรือร้อยละ ๐.๑๗ ของเนื้อที่ตำบล

๓. กลุ่มชุดดินที่ ๔๖ เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากวัตถุดิบกำเนิดดินพวกตะกอนลำนํ้า หรือจากการสลายตัวผุพังอยู่กับที่ หรือจากการสลายตัวผุพังแล้วถูกเคลื่อนย้ายมาทับถม ของวัสดุเนื้อละเอียดที่มาจากพวกหินตะกอน หรือหินภูเขาไฟ พบบริเวณพื้นที่ดอน ที่มีสภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นจนถึงเนินเขา เป็นดินตื้นมาก มีการระบายน้ำดี เนื้อดินเป็นพวกดินเหนียวปนกรวดหรือปนลูกรัง หรือเศษหินที่มีเหล็กเคลือบ พบภายในความลึก ๕๐ ซม. สีดินเป็นสีน้ำตาล สีเหลืองหรือสีแดง ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ ประกอบด้วยหน่วยที่ดิน Ch-B มีเนื้อที่ ๑,๕๖๑ ไร่ หรือร้อยละ ๔.๙๐ ของเนื้อที่ตำบล

๔. กลุ่มชุดดินที่ ๔๗ เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากการสลายตัวผุพังอยู่กับที่ หรือจากการสลายตัวผุพังแล้วถูกเคลื่อนย้ายมาในระยะทางไม่ไกลนัก ของวัสดุเนื้อละเอียดที่มาจากทั้งหินตะกอน หรือหินอัคนี พบบริเวณพื้นที่ดอน ที่มีสภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดจนถึงเนินเขา เป็นดินตื้น มีการระบายน้ำดี เนื้อดินเป็นพวกดินเหนียวหรือดินร่วนที่มีเศษหินปะปนมาก มักพบชั้นหินพื้นตื้นกว่า ๕๐ ซม. สีดินเป็นสีน้ำตาล สีเหลืองหรือสีแดง ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำถึงปานกลาง ประกอบด้วยหน่วยที่ดิน Ml-C และ Li-D มีเนื้อที่ ๕,๕๖๘ ไร่ หรือร้อยละ ๑๗.๔๘ ของเนื้อที่ตำบล

๕. กลุ่มชุดดินที่ ๔๙ เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำน้ำ หรือจากการสลายตัวผุพังอยู่กับที่ หรือจากการสลายตัวผุพังแล้วถูกเคลื่อนย้ายมาทับถมในระยะทางไมไกลนัก ของวัตถุต้นกำเนิดดินที่มาจากวัสดุเนื้อค่อนข้างหยาบ วางทับอยู่บนชั้นดินที่เกิดจากการสลายตัวผุพังของหินพื้นหรือจากวัตถุต้นกำเนิดดินที่ต่างชนิดต่างยุคกัน พบบริเวณพื้นที่ตอน มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย เป็นดินตื้นถึงตื้นมากถึงชั้นลูกรัง มีการระบายน้ำดีปานกลาง เนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ส่วนดินชั้นล่างเป็นดินเหนียวปนลูกรังหรือเศษหินทราย พบภายในความลึกก่อน ๕๐ ซม. สีดินเป็นสีน้ำตาล สีหรือสีเหลือง และก่อนความลึก ๑๐๐ ซม. จะเป็นชั้นดินเหนียวสีเทา มีจุดประสีน้ำตาล สีแดง และมีสีคลาแลงอ่อนปะปนอยู่จำนวนมาก อาจพบชั้นหินทรายหรือหินดินดานที่ผุพังสลายตัวแล้วในชั้นถัดไป ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ ประกอบด้วยหน่วยที่ดิน Sk-A มีเนื้อที่ ๙๘๕ ไร่ หรือร้อยละ ๓.๐๙ ของเนื้อที่ตำบล

๖. กลุ่มชุดดินที่ ๕๕ เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากการสลายตัวผุพังอยู่กับที่ หรือจากการสลายตัวผุพังแล้วถูกเคลื่อนย้ายมาทับถมในระยะทางไมไกลนัก ของวัตถุต้นกำเนิดดินที่มาจากวัสดุเนื้อละเอียดที่มีปูนปน พบบริเวณพื้นที่ตอน มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาด เป็นดินลึกปานกลาง มีการระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง เนื้อดินเป็นดินเหนียว ในดินชั้นล่างที่ระดับความลึกประมาณ ๕๐-๑๐๐ ซม. พบชั้นหินผุ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นหินตะกอนเนื้อละเอียด บางแห่งมีก้อนปูนปะปนอยู่ด้วย สีดินเป็นสีน้ำตาล สีเหลืองหรือสีแดง ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติปานกลาง ประกอบด้วยหน่วยที่ดิน Ws-C มีเนื้อที่ ๑๖๖ ไร่ หรือร้อยละ ๐.๕๒ ของเนื้อที่ตำบล

๗. กลุ่มชุดดินที่ ๕๖ เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากการสลายตัวผุพังอยู่กับที่ หรือจากการสลายตัวผุพังแล้วถูกเคลื่อนย้ายมาทับถมในระยะทางไมไกลนัก ของวัสดุเนื้อหยาบที่มาจากพวกหินตะกอนหรือหินอัคนี พบบริเวณพื้นที่ตอน มีสภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดจนถึงเนินเขา เป็นดินลึกปานกลาง มีการระบายน้ำดี เนื้อดินตอนบนช่วง ๕๐ ซม. เป็นดินร่วนหรือดินร่วนปนทราย ส่วนดินล่างเป็นดินปนเศษหิน มักพบชั้นพบหินพื้นลึกกว่า ๑๐๐ ซม. สีดินเป็นสีน้ำตาล สีเหลืองหรือสีแดง ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ ประกอบด้วยหน่วยที่ดิน Phi-B และ Phi-C มีเนื้อที่ ๒,๐๒๒ ไร่ หรือร้อยละ ๖.๓๕ ของเนื้อที่ตำบล

๘. กลุ่มชุดดินที่ ๖๒ กลุ่มดินนี้ประกอบด้วยพื้นที่ภูเขาและเทือกเขาซึ่งมีความลาดชันมากกว่า ๓๕ เปอร์เซ็นต์ ลักษณะและสมบัติของดินที่พบไม่แน่นอน มีทั้งดินลึกและดินตื้น ลักษณะของเนื้อดินและความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติแตกต่างกันไปแล้วแต่ชนิดของหินต้นกำเนิดในบริเวณนั้น มักมีเศษหิน ก้อนหินหรือพื้นโผล่กระจัดกระจายทั่วไป ส่วนใหญ่ยังปกคลุมด้วยป่าไม้ประเภทต่างๆ เช่น ป่าเบญจพรรณ ป่าเต็งรังหรือป่าดงดิบชื้น หลายแห่งมีการทำไร่เลื่อนลอยโดยปราศจากมาตรการในการอนุรักษ์ดินและน้ำ ซึ่งเป็นผลทำให้เกิดการชะล้างพังทลายของหน้าดิน จนบางแห่งเหลือแต่หินโผล่ มีเนื้อที่ ๘,๓๖๖ ไร่ หรือร้อยละ ๒๖.๒๗ ของเนื้อที่ตำบล

๙. หน่วยที่ดิน U มีเนื้อที่ ๓,๘๓๐ ไร่ หรือร้อยละ ๑๒.๐๓ ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง

๑๐. หน่วยที่ดิน W มีเนื้อที่ ๕๕๙ ไร่ หรือร้อยละ ๑.๗๖ ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ แหล่งน้ำต่างๆ

๑๑. ถนน มีเนื้อที่ ๓๒ ไร่ หรือร้อยละ ๐.๑๐ ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ทางหลวงแผ่นดิน
ดินมีปัญหาหรือดินมีข้อจำกัดมากในการเพาะปลูกพืชตำบลจึงรวม ประกอบด้วย

๑. ดินตื้น

ดินตื้นถึงชั้นลูกรัง เศษหิน ก้อนหินปะปนอยู่ในเนื้อดินตั้งแต่ร้อยละ ๓๕ หรือมากกว่า (ได้แก่ กลุ่มชุดดินที่ ๔๖, ๔๗ และ ๔๙) โดยปริมาตรภายในความลึก ๕๐ เซนติเมตรจากผิวดิน หรือมีชั้นหิน พื้นตื้นกว่า ๕๐ เซนติเมตรจากผิวดิน ดินตื้นจะเป็นอุปสรรคต่อการขนไของรากพืช ลงไปหาอาหาร นอกจากนี้ยังมีส่วนที่เป็นดินน้อย ทำให้มีความสามารถในการดูดซับธาตุอาหารและอุ้มน้ำต่ำมาก พืชจะขาดน้ำทำให้เหี่ยวเฉาไวกว่าพื้นที่อื่น

แนวทางแก้ไข เลือกพื้นที่ที่มีหน้าดินหนาและไม่มีเศษหินหรือก้อนหินอยู่บริเวณหน้าดินมาก ทำเกษตรกรรมแบบวนเกษตรหรือแบบผสมผสาน ไม่ทำลายไม้พื้นล่าง ขุดหลุมปลูก พร้อมปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักอัตรา ๒๕-๕๐ กิโลกรัมต่อหลุม หรือปุ๋ยคอกอัตรา ๑๐-๒๐ กิโลกรัมต่อหลุม ร่วมกับปุ๋ยเคมีตามชนิดพืชที่ปลูก มีระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เช่น ใช้วัสดุคลุมดินหรือปลูกหญ้าแฝก เพื่อรักษาความชื้นและลดการกร่อนของดิน พัฒนาแหล่งน้ำไว้ใช้ใน ระยะที่ฝนทิ้งช่วงนานหรือพืชขาดน้ำ สำหรับในพื้นที่ที่มีหินกระจัดกระจายอยู่บนดินมาก ไม่เหมาะสมต่อการเกษตร ควรปล่อยไว้ให้เป็นป่าธรรมชาติเพื่อเป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร

๒. พื้นที่ที่มีความลาดชัน

พื้นที่ที่มีความลาดชันมากกว่า ๓๕ เปอร์เซ็นต์ หรือเป็นพื้นที่ภูเขา (ได้แก่ กลุ่มชุดดินที่ ๖๒) ไม่เหมาะสมต่อการเกษตรกรรม เนื่องจากยากต่อการจัดการและดูแลรักษาถ้าใช้มาตรการพิเศษในการอนุรักษ์ดินและน้ำ ทำให้เสียค่าใช้จ่ายสูงมาก และยังเป็นการทำลายระบบนิเวศของป่าอีกด้วย

แนวทางการแก้ไข ควรรักษาไว้ให้เป็นป่าธรรมชาติ เพื่อเป็นที่อยู่อาศัยและเป็น ที่เพาะพันธุ์ของสัตว์ป่า เป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร ถ้ามีความจำเป็นต้องนำมาใช้ประโยชน์ทางการเกษตร ควรมีการสำรวจ ดินและเลือกใช้พืชที่มีศักยภาพในการเกษตร เป็นดินลึกและมีความลาดชันไม่สูงมากนัก โดยทำการเกษตรแบบวนเกษตร และมีระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ

กลุ่มดินชุดที่ ๓,๔,๕,๖,๗,๑๕,๑๖,๑๗,๒๕,๓๓,๓๕B,๓๘,๔๙,๕๙B

๑. กลุ่มดินชุดที่ ๓,๔,๕,๖,๗ เป็นพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับข้าว หลังเก็บเกี่ยวข้าวแล้วใช้ปลูก พืชประเภทล้มลุกและยกร่องปลูกไม้ผล แต่ถ้าเป็นพื้นที่ลุ่มมากๆ จะมีปัญหาน้ำท่วมในฤดูฝน

๒. กลุ่มดินชุดที่ ๑๕, ๑๖, ๑๗ เป็นพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับปลูกอ้อยโรงงาน ดินมีการระบาย น้ำไม่ค่อยดี อาจมีน้ำแฉะหรือขังได้ในช่วงฤดูฝน ควรแก้ไขโดยการใส่ปุ๋ยเพื่อเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดินและมีการยก ร่องเพื่อช่วยระบายน้ำของดินให้ดียิ่งขึ้น

๓. กลุ่มดินชุดที่ ๒๕ เป็นพื้นที่ที่มีดินชั้นบนเป็นดินร่วนปนทราย ส่วนดินชั้นล่างเป็นดิน เหนียวหรือร่วนปนเหนียวที่มีกรวดหรือลูกรังปะปนเป็นบริเวณมาก ปัจจุบันเกษตรกรของหมู่บ้านใช้ทำนาและบางแห่ง เป็นป่าละเมาะใช้ปลูกเป็นที่อยู่อาศัยและไม้ผลควรแก้ไขโดยการใส่ปุ๋ยอินทรีย์ปรับคุณสมบัติทางกายภาพของดินให้ ดีขึ้น

๔. กลุ่มดินชุดที่ ๓๓ เป็นพื้นที่เป็นกลุ่มดินที่มีเนื้อดินร่วนปนทรายแฉะ เหมาะสำหรับพืชไร่ ต่างๆ ไม้ผล ไม้ยืนต้นและพืชผักต่างๆ ควรบำรุงรักษาดินโดยการใส่ปุ๋ยเพื่อเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน

๕. กลุ่มดินชุดที่ ๓๕B เป็นกลุ่มดินที่มีเนื้อดินเป็นดินร่วนปนทราย เหมาะสำหรับไม้ยืนต้น หรือไม้ผลต่างๆ และพืชไร่ต่างๆ แต่มีข้อจำกัดเกี่ยวกับเนื้อดินหรือความอุดมสมบูรณ์ของดิน ควรบำรุงรักษาดินโดยการ ใส่ปุ๋ยควบคู่กับพืชคลุมดิน

๖. กลุ่มดินชุดที่ ๓๘ เป็นกลุ่มดินที่มีเนื้อดินพวกดินร่วนหรือร่วนปนทรายละเอียด มีลักษณะ ความเหมาะสมการปลูกพืชประเภทเดียวกับกลุ่มดินชุด ๓๕B

๗. กลุ่มดินชุดที่ ๔๙, ๕๙B ลักษณะเป็นเนื้อดินร่วนปนทราย ดินล่างเป็นดินเหนียวปนลูกรัง เป็นพื้นที่เหมาะสมสำหรับทำทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ เป็นดินที่มีเศษหิน ก้อนกรวด ลูกรังปะปนในเนื้อดินมาก พื้นที่ที่เป็นที่ลาด เียงสูง ถ้าใช้สำหรับปลูกไม้ผลควรเตรียมดิน หรือขุดหลุมให้กว้างและลึก ควรมีการใส่ปุ๋ยและพืชคลุมดินตลอดจนมี การอนุรักษ์ดินและน้ำที่เหมาะสม

ตารางที่ ๓-๑ คุณภาพดินตำบลจี่วาม อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

[illegible]

ตารางที่ ๓-๑ คุณภาพดินตำบลจี่วังาม อำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิตถ์ (ต่อ)

U	พื้นที่ชุมชนและ สิ่งก่อสร้าง											๓,๘๓๐	๑๒.๐๓
W	แหล่งน้ำ											๕๕๙	๑.๗๖
	ถนน											๓๒	๐.๑๐
รวม												๓๑,๘๔๗	๑๐๐.๐๐

ที่มา : กลุ่มวางแผนการใช้ที่ดิน สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๘ , ๒๕๕๒

- หมายเหตุ :
- l = ดินร่วน

cl = ดินร่วนเหนียว

c = ดินเหนียว

gsl = ดินร่วนปนทรายปนกรวด

sl = ดินร่วนปนทราย

scl = ดินร่วนเหนียวปนทราย

sic = ดินเหนียวปนทรายแป้ง

gcl = ดินร่วนเหนียวปนกรวด

sil = ดินร่วนปนทรายแป้ง

sicl = ดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง

vgc = ดินเหนียวปนกรวดมาก

vgcl = ดินร่วนเหนียวปนกรวดมาก

สภาพการใช้ที่ดิน

สภาพการใช้ที่ดินตำบลจี่วาม ประกอบด้วยประเภทการใช้ที่ดินต่างๆ ดังต่อไปนี้ คือ (รายละเอียด ตามตารางที่ ๓-๒ และรูปที่ ๓-๒)

๑. พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ ๓,๘๓๐ ไร่ หรือร้อยละ ๑๒.๐๓ ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย หมู่บ้าน โรงเรียน สถานที่ราชการและสถาบันต่างๆ

๒. พื้นที่เกษตรกรรม มีเนื้อที่ ๑๓,๒๑๕ ไร่ หรือร้อยละ ๔๑.๔๙ ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย การใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรมต่างๆ ดังต่อไปนี้ คือ

๑. นาข้าว มีเนื้อที่ ๙,๓๕๑ ไร่ หรือร้อยละ ๒๙.๓๖ ของเนื้อที่ตำบล

๒. พืชไร่ มีเนื้อที่ ๑,๖๐๙ ไร่ หรือร้อยละ ๕.๐๕ ของเนื้อที่ตำบล พืชไร่ที่พบ ได้แก่ ข้าวโพด

๓. ไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ ๑,๐๘๙ ไร่ หรือร้อยละ ๓.๔๒ ของเนื้อที่ตำบล ไม้ยืนต้นที่พบ ได้แก่ ยางพารา ยูคาลิปตัส และสัก

๔. ไม้ผล มีเนื้อที่ ๑,๐๘๔ ไร่ หรือร้อยละ ๓.๔๐ ของเนื้อที่ตำบล ไม้ผลที่พบ ได้แก่ ไม้ผลผสม มะม่วง มะม่วง/ กล้วย กล้วย มะขาม ลำไย และแก้วมังกร

๕. พืชไร่เลี้ยงสัตว์ และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีเนื้อที่ ๘๒ ไร่ หรือร้อยละ ๐.๒๖ ของเนื้อที่ตำบล พืชไร่เลี้ยงสัตว์และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ที่พบ ได้แก่ โรงเรือนเลี้ยงสุกร

๓. พื้นที่ป่าไม้ มีเนื้อที่ ๑๒,๑๗๓ ไร่ หรือร้อยละ ๓๘.๒๒ ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย ป่าดิบ รอยสภาพพื้นที่ป่า ป่าดิบสมบูรณ์ ป่าผลัดใบรอยสภาพพื้นที่ป่า ป่าผลัดใบสมบูรณ์ และสวนป่า

๔. พื้นที่น้ำ มีเนื้อที่ ๕๕๙ ไร่ หรือร้อยละ ๑.๗๖ ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ แม่น้ำ ห้วย อ่างเก็บน้ำ และบ่อน้ำในไร่นา

๕. พื้นที่เบ็ดเตล็ด เป็นพื้นที่ชนิดอื่นนอกจากที่กล่าวมาแล้ว มีเนื้อที่ ๒,๐๓๘ ไร่ หรือร้อยละ ๖.๔๐ ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ไม้ละเมาะ พื้นที่ลุ่ม เหมืองแร่ และที่ดินโล่ง

๖. ถนน มีเนื้อที่ ๓๒ ไร่ หรือร้อยละ ๐.๑๐ ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ทางหลวงแผ่นดิน

๗. ข้อมูลสาธารณูปโภค (ประปา, ไฟฟ้า, โทรศัพท์)

- ประปาหมู่บ้าน ๗ แห่ง

- ไฟฟ้าครบทุกหมู่บ้าน และประชาชนมีไฟฟ้าใช้ครบทุกครัวเรือน

- โทรศัพท์สาธารณะ

๘. ภัยธรรมชาติ

มักจะเกิดขึ้นบริเวณที่เป็นที่ลุ่ม เนื่องจากน้ำฝนมีปริมาณมาก การระบายน้ำไม่ดี และคลองระบายน้ำไม่เพียงพอ

๒. ข้อมูลด้านชีวภาพ

สภาพการผลิต

ในตำบลจี่วามเกษตรกรรมส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ ทำนาปี และทำนาปรัง เพื่อจำหน่ายเหลือบริโภคเล็กน้อย และปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และถั่วลิสง

พันธุ์พืช

- ทำนาปลูกข้าวเจ้าไม่ไวแสง ร้อยละ ๘๐ ของพื้นที่ทั้งหมด ใช้ข้าวพันธุ์พิษณุโลก๒, ปทุมธานี๑, สุพรรณบุรี๑, ชัยนาท๑, หอมมะลิ

- ทำการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ส่วนใหญ่ใช้พันธุ์ข้าวโพดลูกผสม

การผลิตสัตว์

- ส่วนใหญ่เลี้ยงไก่พื้นเมืองเพื่อบริโภค ภายในครัวเรือน

การผลิตด้านประมง

มีบ่อปลา ๓๕ ราย ๔๐ บ่อ เลี้ยงปลากินพืชเป็นส่วนมาก เช่น ปลานิล ปลาไน ปลาตะเพียน และปลาแรด เพื่อบริโภคและจำหน่าย

เทคโนโลยีการผลิต (การใช้ปุ๋ยและสารเคมี)

มีเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้ปุ๋ยเคมี และสารเคมีในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืชสูงมาก เช่น อัตราส่วนการใช้ปุ๋ย จะใช้ ๕๐ กิโลกรัม/ไร่

การใช้เทคโนโลยีในการผลิต

- การป้องกันกำจัดศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน
- การปลูกพืชตระกูลถั่วและไถกลบเป็นปุ๋ยพืชสด เพื่อเป็นอินทรีย์วัตถุในนา
- ใช้ปุ๋ยเม็ดใส่เครื่องพ่นยา พ่นแทนการหว่านด้วยมือ
- เปลี่ยนจากนาหว่านมาเป็นนาโยนเพื่อลดต้นทุนการผลิต

สภาพปัญหาการผลิต

- การใช้เมล็ดพันธุ์ด้วยอัตราต่อไร่มากกว่าที่กำหนด ทำให้ได้ผลผลิตต่ำ ทำให้เป็นที่อยู่อาศัยของโรคและแมลง
- ใช้ข้าวพันธุ์เดียวอย่างต่อเนื่องหลายฤดูกาลปลูก ทำให้ผลผลิตลดลง
- มีการทำนาหลายครั้งติดต่อกันทำให้การเน่าสลายของฟางข้าวไม่ทัน เป็นเหตุให้ชาวนาเผาตอซังและฟาง ถ้าไม่เผาก็จะทำให้ยากแก่การไถพรวน
- ทำให้นาเกิดดินดาน ซึ่งทำให้การระบายน้ำไม่ค่อยดี
- ปุ๋ย+ยาเคมี มีราคาแพงต้องใช้ในอัตราเพิ่มขึ้นตลอด
- มีการระบาดของโรคไหม้และขอบใบแห้งและแมลงศัตรูพืชระบาด เช่น เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล

หนอนม้วนใบ

๓. ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

ข้อมูลพืชเศรษฐกิจตำบลจี้วังาม

ชนิด	จำนวนเกษตรกร (ราย)	พื้นที่เพาะปลูก (ไร่)	ผลผลิต(ตัน)	ราคาขาย (บาท/ กก.)
ข้าวนาปี	๕๖๖	๗,๒๕๒.๓๐	๘๐๐	๘ - ๙
ข้าวนาปรัง	๕๒๕	๔,๙๐๖.๑๐	๘๕๐	๘ - ๙
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (ฝน)	๑๖๒	๑,๙๗๗	๑,๐๐๐	๖-๗
ถั่วลิสง	๓๓	๑๕๐	๓๐๐	๑๓๐บาท/ ถึง

ปฏิทินการปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบลจี้วังาม

ที่	ชนิดพืช	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
๑	ข้าวนาปี	→					←ปลูก→				←เก็บเกี่ยว→		
๒	ข้าวนาปรัง	←ปลูก→		←เก็บเกี่ยว→	→							←ปลูก→	
๓	ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์					←ปลูก→					←เก็บเกี่ยว→		
๔	ถั่วลิสงแห้ง	←เก็บเกี่ยว→										←ปลูก→	

พื้นที่ปลูกข้าวนาปีของ ตำบลจี้วงาม (ตามพื้นที่ปลูก)

หมู่ที่	เกษตรกร (ราย)	พื้นที่ปลูก (ไร่/งาน)	ผลผลิต (เฉลี่ย ก.ก/ไร่)	จำนวนแปลง	หมายเหตุ
๑	๒๒	๑๕๕.๒	๘๕๐	๓๗	
๒	๔๘	๔๙๑.๒		๑๒๓	
๓	๓๐	๓๔๒.๒		๙๔	
๔	๒๕	๒๘๙.๓		๕๕	
๕	๑๐	๑๒๔.๓		๒๒	
๖	๖๕	๑,๐๘๖.๒		๑๙๐	
๗	๒๙	๖๖๘.๒		๑๐๙	
๘	๑๘	๒๖๑.๓		๖๖	
๙	๑๓	๒๔๒.๓		๔๖	
๑๐	๑๒	๑๖๐.๓		๓๔	
๑๑	๒๗	๑๘๑.๒		๔๐	
๑๒	๒๒	๓๔๒.๓		๘๑	
๑๓	๔๒	๖๐๓.๓		๑๓๕	
๑๔	๑๘	๓๖๙		๗๕	
๑๕	๔๔	๗๐๘		๑๓๔	
๑๖	๔๓	๔๘๓.๓		๑๑๙	
รวม	๔๗๐	๖,๕๐๗.๓		๑,๓๕๖	

การตลาด

ข้าว ส่วนมากจะทำนาปี และนาปรัง จะมีพ่อค้ามารับซื้อที่หมู่บ้านหรือขายเองในตัวเมือง พืชไร่ ข้าวโพด จะขายให้พ่อค้า

เข้าร่วมโครงการจำหน่ายของรัฐ (ข้าว มันสำปะหลัง)

แรงงาน

๑. แรงงานครัวเรือนโดยเฉลี่ย ๒ คน/ครัวเรือน
๒. ค่าจ้างแรงงาน วันละ ๒๐๐ บาท
๓. ค่าแรงงานพ่นยาฆ่าแมลง วัชพืช ไร่ละ ๘๐ บาท
๔. การจ้างแรงงาน ร้อยละ ๑๐๐ จ้างแรงงานภายในตำบล

กองทุน

๑. กองทุนหมู่บ้าน (เงินล้าน) ๑๖ กองทุน ๑,๖๐๐,๐๐๐ บาท
๒. กองทุนปุ๋ย
๓. กองทุนเมล็ดพันธุ์ข้าว
๔. กองทุนเมล็ดพันธุ์ข้าวโพด

สินเชื่อ

เป็นสินเชื่อในระบบ เช่น พันธุ์ ปุ๋ย ยาเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช

ภาระหนี้สิน

๘๐% เป็นลูกค้า ธกส. ๒๐% เป็นลูกสหกรณ์การเกษตร
จำนวนเงินที่เป็นหนี้โดยเฉลี่ย ๒๐,๐๐๐-๓๐,๐๐๐ บาท/ ครัวเรือน

กลุ่มกิจกรรม

๑. กลุ่มเกษตรกรทำนาจ้างม	จำนวน ๒ กลุ่ม
๒. กลุ่มเกษตรกรทำไร่จ้างม	จำนวน ๑ กลุ่ม
๓. กลุ่มวิสาหกิจชุมชน	จำนวน ๑๖ กลุ่ม
๔. กลุ่มผู้ปลูกข้าวโพด	จำนวน ๑ กลุ่ม
๕. กลุ่มกองทุนปุ๋ย	จำนวน ๑ กลุ่ม
๖. กลุ่มกองทุนเมล็ดพันธุ์ข้าว	จำนวน ๑ กลุ่ม
๗. ศูนย์ข้าวชุมชน	จำนวน ๑ กลุ่ม

ประเพณีความเชื่อ

ประชาชนในตำบลและหมู่บ้าน ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ มีการทำบุญตักบาตรในวันสำคัญทางพุทธศาสนา มีประเพณีสลากภัตร สงกรานต์และลอยกระทง

สถานการณ์ของชุมชน

๑. ปัญหาของชุมชน

ปัญหาด้านกายภาพ

- ดินขาดความอุดมสมบูรณ์

ปัญหาด้านชีวภาพ

- ขาดเมล็ดพันธุ์ดี
- ศัตรูพืชและโรคระบาด
- ผลผลิตมีสารเคมี
- เกิดภัยธรรมชาติ น้ำท่วม

ปัญหาด้านเศรษฐกิจ

- ราคาพืชผลตกต่ำ
- ต้นทุนการผลิตสูง
- ปัจจัยการผลิตมีราคาแพง
- ขาดแรงงานด้านการเกษตร
- ขาดแหล่งเงินทุน

ปัญหาด้านสังคม

- รายได้น้อยรายจ่ายสูง
- ปัญหาความยากจน
- การบริหารงานของกลุ่มส่งเสริมอาชีพยังไม่เข้มแข็ง
- กิจกรรมไม่ต่อเนื่อง
- ไม่มีอาชีพเสริม

ลำดับความสำคัญของชุมชน

๑. ปัญหาด้านเศรษฐกิจและสังคม
๒. ปัญหาด้านกายภาพและด้านชีวภาพ

๒. ศักยภาพของชุมชน

๑. ชุมชนมีความชำนาญในการผลิตข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์
๒. มีแหล่งน้ำอยู่ใกล้ สามารถปลูกพืชได้ตลอดปี
๓. อยู่ใกล้จังหวัดได้รับข่าวสารทางด้านการตลาดและการเกษตรดี
๔. มีผู้นำระดับตำบล และระดับหมู่บ้านคอยดูแลชุมชนเป็นอย่างดี
๕. มีแหล่งเงินทุนจากหมู่บ้านนำมาใช้ในการประกอบอาชีพ
๖. มีผู้นำท้องถิ่นหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นหลายสาขา
๗. มีประเพณีวัฒนธรรมหลากหลาย

๓. วิสัยทัศน์ของชุมชน

ใจงาม อยู่อย่างน้ำ ทุกวิถีชีวิต อยู่ดี กินดี มีความร่วมมือ จากทุกภาคส่วนของสังคม ชุมชนมีความเข้มแข็ง ด้วยการบริหารจัดการที่ดี

ฝันของบุคคล

๑. มีรายได้เพียงพอกับรายจ่าย
๒. ราคาสินค้าเกษตรดี

๓. มีเครื่องอำนวยความสะดวกในครัวเรือน

๔. ไม่อยากมีหนี้ มีแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำ

ฝันของชุมชน

๑. มีแหล่งรับซื้อผลผลิตทางการเกษตร

๒. แหล่งเมล็ดพันธุ์ดีในท้องถิ่นและปัจจัยการผลิตอื่นๆ

๓. มีอาชีพเสริมเพิ่มรายได้

๔. มีการรวมกลุ่มการผลิตและมีตลาดรองรับ

ฝันที่เป็นไปได้

๑. มีอาชีพเสริมรองรับ

๒. มีตลาดรองรับผลผลิตเกษตร

๓. มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

๔. ชุมชนมีความเข้มแข็งช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

การวิเคราะห์, สังเคราะห์ข้อมูล

๑. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม

จุดแข็ง

- ทำเลที่ตั้งดี อยู่ใกล้ตัวเมือง การคมนาคมขนส่งสะดวก ทั้งในตำบล และการติดต่อกับอำเภอและจังหวัดต่างๆ
- พื้นที่ดินมีความอุดมสมบูรณ์และสามารถปรับปรุงให้เหมาะสมกับการเพาะปลูกภูมิอากาศและปริมาณฝนเหมาะสมต่อการทำการเกษตร
- มีแหล่งน้ำธรรมชาติ บ่อขุดและระบบชลประทาน
- ประชาชนในชุมชนมีระดับการศึกษาปานกลาง และมีผู้มีความรู้ระดับปริญญาตรีจำนวนมากกว่าชุมชนชนบททั่วไป
- เด็กและเยาวชนได้รับโอกาสทางการศึกษา มีสถานศึกษาในท้องถิ่น และสามารถเข้าศึกษาในเมืองอุดรดิตถ์และจังหวัดเป็นศูนย์กลางการศึกษาได้สะดวก อีกทั้งยังมีค่านิยมในท้องถิ่นที่สนับสนุนให้บุตรหลานได้รับการศึกษาสูง
- เป็นสังคมคุณธรรม มีความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมประเพณีซึ่งอิงอยู่กับศรัทธาในพระพุทธศาสนาอยู่ร่วมกันในชุมชนอย่างใกล้ชิด มีความสัมพันธ์อันญาติที่ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เคารพอาวุโส
- ผู้หญิงมีบทบาทในการทำมาหากินของครัวเรือน เคียงบ่าเคียงไหล่กับผู้ช่วย และมีบทบาทร่วมในการบริหารปกครองส่วนท้องถิ่น
- ประชาชนชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดีเมื่อเทียบกับชุมชนชนบททั่วไป เข้าถึงบริการสาธารณะอย่างทั่วถึง ทั้งไฟฟ้า น้ำประปา การสาธารณสุข โทรคมนาคม และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินตลอดจนบริการสาธารณะอื่นๆ ที่จัดขึ้นในชุมชนอย่างค่อนข้างครบถ้วน มีผู้นำท้องถิ่นที่เข้มแข็ง ประชาชนในชุมชนเฝ้านพัฒนา

จุดอ่อน

- รวมกลุ่มอาชีพโดยเฉพาะการเกษตรเป็นไปอย่างหลวมๆ เนื่องจากแต่ละครัวเรือนมีรายได้เพียงพอเลี้ยงชีพ ไม่มีความร่ำรวยจากธรรมชาติ หรือการกตัญญูเอาเปรียบจากกลไกตลาดของระบบทุนนิยมที่รุนแรงเป็นปัจจัยกดดันให้ต้องมีการรวมตัวกันต่อสู้เรียกร้อง
- การเกษตรในชุมชนยังยึดติดกับอาชีพทำนาต่างๆ ที่ผลตอบแทนค่อนข้างต่ำกว่าการปลูกพืชผลอื่น
- ยังมีที่ดินขาดเอกสารสิทธิ์อีกจำนวนมากพื้นที่ถือครองของแต่ละครัวเรือนมีน้อย เกษตรกรส่วนหนึ่งมีที่ดินไม่เพียงพอในการทำอาชีพต้องเช่าที่ และอีกส่วนหนึ่งไม่มีที่ดินทำการเกษตรเป็นของตนเองต้องเช่าที่ทำกินทั้งหมด
- การผลิตทางการเกษตรมุ่งปริมาณมากกว่าคุณภาพ ใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีอย่างขาดความรู้ และการตระหนักถึงผลเสียระยะยาว ไม่มีการใช้เทคโนโลยีชีวภาพขาดการปรับปรุงบำรุงดิน ไม่สนใจการเปลี่ยนแปลงกรรมวิธีการผลิตทางการเกษตร มองแต่สภาพปัจจุบันว่าไม่มีปัญหาด้านตลาด ขาดการมองการณ์ไกล เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในอนาคต และการเพิ่มมูลค่าผลผลิต

โอกาส

- ในการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นมีการกระจายงบประมาณส่วนหนึ่งให้ราชการบริหารส่วนท้องถิ่น คือเทศบาลตำบล พร้อมกับให้อำนาจ ในการจัดเก็บภาษีบางอย่างในท้องถิ่นเพื่อรวมเป็นรายได้ร่วมกับงบประมาณแผ่นดินดังกล่าว และให้อำนาจ ตัดสินใจเองในการจัดสรรและใช้งบประมาณนั้นในการสร้างความเจริญในท้องถิ่นของตน

- นโยบายของรัฐในการสร้างความเข้มแข็งแก่เศรษฐกิจชุมชน โครงการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน การเพิ่มศักยภาพการผลิตของชุมชน

- นโยบายกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในการพัฒนาเครือข่ายการถ่ายทอด เทคโนโลยีการเกษตรโดยตรง โครงการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรชุมชนและการสร้างโอกาสทางการศึกษาแก่เกษตรกรโดยตรงการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ

- นโยบายของรัฐบาลในโครงการกองทุนหมู่บ้านของชุมชนเมือง หมู่บ้านละ ๑ ล้านบาท และการสร้างรายได้ระดับครัวเรือน โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์

อุปสรรค

- ตลาดของสินค้าเกษตรเป็นตลาดของผู้ซื้อ ทำให้มีการผันผวนของราคา ปัจจัยการผลิตทางการเกษตร ได้แก่ ปุ๋ย ยาปราบศัตรูพืช และเมล็ดพันธุ์มีราคาแพง

- จังหวัดอุดรธานีขาดศูนย์กลางจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของชุมชนที่อยู่ในทำเลที่เหมาะสม ดึงดูดให้คนมาซื้อ

๒. กลยุทธ์ทางเลือก

จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของชุมชนตำบลจั่วงาม อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ประเมินจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค ดังกล่าวมาข้างต้นสร้างกลยุทธ์ทางเลือกได้ ดังนี้

๑. อาศัยความเข้มแข็งของผู้นำท้องถิ่น เป็นแกนนำในการพัฒนาชุมชนโดย

- การระดมความร่วมมือจากประชาชนในชุมชน

- การจัดสรรงบประมาณของเทศบาล การได้รับงบประมาณจากหน่วยงานต่างๆ และงบประมาณ

จากจังหวัดอุดรธานี

- การนำเงินกองทุนหมู่บ้านจัดสรรเป็นแหล่งเงินทุนให้กลุ่มอาชีพ

- การระดมความร่วมมือของส่วนราชการในท้องถิ่น อำเภอ จังหวัด เชื่อมโยงถึงระดับกระทรวง

ทบวง กรม

๒. จัดตั้งร้านค้าชุมชน รวบรวมความต้องการปัจจัยการผลิต เช่น ปุ๋ย ยาปราบศัตรูพืช เมล็ดพันธุ์ของเกษตรกรโดยผ่านกลุ่มเกษตรกรอาชีพต่างๆ เพื่อสร้างอำนาจต่อรองกับผู้ค้าให้ได้สินค้าที่มีคุณภาพและราคาถูกกว่าจำหน่ายแก่เกษตรกรและเป็นตัวแทนในการประสานกับส่วนราชการเมื่อมีโครงการสนับสนุนปัจจัยการผลิตทางการเกษตรราคาถูกให้แก่เกษตรกร เช่น ปุ๋ย

๓. พัฒนาอาชีพแก่เกษตรกรโดย

- สร้างความเข้มแข็งและความร่วมมือกันในกลุ่มเกษตรกรแต่ละอาชีพ โดยให้ผู้นำกลุ่มมีบทบาท

ร่วมในประชาสังคมของชุมชน

- ใช้ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรในชุมชนเพื่อให้บริการข่าวสารข้อมูลและความรู้แก่เกษตรกร โดยเฉพาะการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องในการให้ความรู้ด้านการเกษตร ปศุสัตว์ และอื่นๆ อย่างต่อเนื่อง

- ส่งเสริมการปลูกพืชหลังนาแทนการทำนาปรัง โดยเฉพาะในพื้นที่ที่น้ำชลประทานไม่เพียงพอ

- จัดตั้งกลุ่มกิจกรรมอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้

- สนับสนุนปัจจัยการผลิต เช่น ปุ๋ย ยา เมล็ดพันธุ์ในรูปแบบกองทุนหมุนเวียน

- ส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์

- อบรมให้ความรู้ตามความต้องการของชุมชน